

ΘΕΜΑ 8<sup>ο</sup>  
(ΛΥΣΙΑΣ, Κατά Φίλωνος 5-6)

- Ἐγὼ γὰρ οὐκ ἄλλους τινὰς φημι δίκαιον εἶναι βουλευεῖν περὶ ἡμῶν, ἢ τοὺς πρὸς τῷ εἶναι πολίτας καὶ ἐπιθυμοῦντας τούτου. τούτοις μὲν γὰρ μεγάλα τὰ διαφέροντά ἐστιν εὖ τε πράττειν τὴν πόλιν τήνδε καὶ ἀνεπιτηδεῖως διὰ τὸ ἀναγκαῖον σφίσιν αὐτοῖς ἡγεῖσθαι εἶναι μετέχειν τὸ μέρος τῶν δεινῶν, ὥσπερ καὶ τῶν ἀγαθῶν μετέχουσι· οἱ δὲ
- 5 φύσει μὲν πολῖταί εἰσι, γνώμη δὲ χρῶνται ὥς πᾶσα γῆ πατρὶς αὐτοῖς ἐστὶν ἐν ἣ ἂν τὰ ἐπιτήδεια ἔχωσιν, οὗτοι δὴλοὶ εἰσιν ὅτι <ῥαδίως> ἂν παρέντες τὸ τῆς πόλεως κοινὸν ἀγαθὸν ἐπὶ τὸ ἑαυτῶν ἴδιον κέρδος ἔλθοιεν διὰ τὸ μὴ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν οὐσίαν πατρίδα ἑαυτοῖς ἡγεῖσθαι. ἐγὼ τοίνυν ἀποφανῶ Φίλωνα τουτονὶ περὶ πλείονος ποιησάμενον τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν ἢ τὸν κοινὸν τῆς πόλεως κίνδυνον, καὶ ἡγησάμενον κρεῖτ-
- 10 τον εἶναι αὐτὸν ἀκινδύνως τὸν βίον διάγειν ἢ τὴν πόλιν σῶζειν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις πολίταις κινδυνεύοντα.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **ἄλλους:** επιθετικός προσδ. **τινάς:** υποκείμενο στο 'βουλευεῖν'. **δίκαιον εἶναι:** απρόσωπη έκφραση, αντικείμενο στο 'φημί'. **βουλευεῖν:** υποκείμενο στο 'δίκαιον εἶναι'. **ἢ:** συγκριτικός από το 'ἄλλους'. Προσέξτε την διαφορά: 'ἄλλος, -η, ο = κάποιος, -α, -ο διαφορετικός, ανόμοιος με τους προηγούμενους', ενώ 'ἕτερος, -α, -ον = κάποιος, -α, -ο ἴδιος με τον προηγούμενο', π.χ. 'ἦλθε ἄλλος τις = ἦρθε κάποιος διαφορετικός με τον προηγούμενο, αλλιώςτικός', ενώ 'ἦλθε ἕτερος τις = ἦρθε ἕνας ἴδιος με τον προηγούμενο'. Όταν λοιπὸν προηγείται η αντωνυμία 'ἄλλος, -η, ο', ακολουθεῖ ο συγκριτικός 'ἢ' ἔστω κι αν δεν προηγείται ἐπίθετο συγκριτικοῦ βαθμοῦ, διότι ἀπὸ μόνο του το 'ἄλλος' περιέχει 'διαφορετικότητα'. **τοὺς πρὸς τῷ εἶναι πολίτας < ; >:** Το ἄρθρο ἔχει τὴν δύναμη να ουσιαστικοποιεῖ ο,τιδήποτε βρεθεῖ ἐμπρὸς του, ἀκόμη και ἐμπροθέτους προσδιορισμούς. Κανονικά το ἄρθρο για ουσιαστικοποιήσει ἕνα ἐμπρόθετο, πρέπει στο τέλος να συντάσσεται με ἕνα ὄνομα ὁμοιο σε γένος, ἀριθμὸ και πτώση (π.χ. οἱ ὑπὲρ του πολέμου ὄντες = *αυτοὶ που εἶναι ὑπὲρ του πολέμου*). Ὅμως ἀρκετὰ συχνά ὑπάρχει μόνο το ἄρθρο και το ὄνομα στο τέλος ἀπουσιάζει ως ευκόλως ἐννοούμενο (π.χ. οἱ ὑπὲρ του πολέμου <ὄντες> = *αυτοὶ που εἶναι ὑπὲρ του πολέμου*). Αυτό ἀκριβῶς συμβαίνει ἐδῶ, γιατί το ἄρθρο 'τοὺς' δεν μπορεῖ να συνταχθεῖ με το ὄνομα 'πολίτας', γιατί τότε το 'εἶναι' μένει χωρὶς κατηγορούμενο. Συνεπὼς μας λείπει ἕνα ὄνομα στο τέλος, το οποίο συμπληρώνεται με τὴν μτχ. 'ὄντας'. Δηλ. ἀντὶ να πει (τοὺς πρὸς τῷ εἶναι πολίτας ὄντας), λέει (τοὺς πρὸς τῷ εἶναι πολίτας = *αυτοὶ που βρίσκονται κοντὰ στο να εἶναι πολίτες*). Συνεπὼς η σύνταξη εἶναι η ἐξήγ: 'τοὺς <ὄντας>' υποκείμενο στο ἀπαρέμφ. 'εἶναι'. 'πρὸς τῷ εἶναι' ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς με ἕναρθρο ἀπαρέμφατο στην θέση του ουσιαστικοῦ και δείχνει κατεύθυνση. 'πολίτας' κατηγορούμενο.

- 2 καὶ ἐπιθυμοῦντας:** ο 'καί' συνδέει την αιτιατική 'τούς <ὄντας>' με την αιτιατική '<τούς> ἐπιθυμοῦντας'. Και οι δυο είναι υποκείμενα στο 'βουλεύειν'. **τούτου:** αντικείμενο στην μτχ. **μεγάλα:** κατηγορούμενο. **τὰ διαφέροντά:** 'το ενδιαφέρον', έναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, υποκείμενο στο 'ἐστί' με αττική σύνταξη.
- 3 εὖ τε πράττειν:** 'εὖ πράττω *πηγαίνω καλά, ευτυχῶ*'. Το απαρέμφατο είναι επιρρηματικό της αναφοράς. **τὴν πόλιν:** υποκείμενο στο απαρέμφατο. **τὴνδε:** επιθετικός προσδ. **καὶ ἀνεπιτηδείως:** ο 'καί' συνδέει 'εὖ' με το 'ἀνεπιτηδείως *πηγαίνω ἀσχημα, δυστυχῶ*'. **διὰ τὸ...ἡγεῖσθαι:** προσέξτε την μεγάλη απόσταση μεταξύ άρθρου και απαρεμφάτου. Εμπρόθετος της αιτίας. **ἀναγκαῖον...εἶναι:** απρόσωπη έκφραση αντικείμενο στο απαρέμφατο 'ἡγεῖσθαι'. **σφίσιν αὐτοῖς:** δοτική προσωπική, αυτοπάθεια.
- 4 μετέχειν:** υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση 'ἀναγκαῖον εἶναι'. **τὸ μέρος τῶν δεινῶν:** και τα δυο ονόματα συντάσσονται με το απαρέμφατο. Η σύνταξη του ρ. μόνο με γενική: 'μετέχω τινός *παίρνω μέρος από / σε κάτι* μετέχω τῶν ἀγαθῶν *παίρνω μέρος από / στα αγαθά*', όπου η γενική είναι διαιρετική (Συντ. Jean Humbert, §§445,446), και μόνο από συνήθεια (ή άγνοια) την ονοματίζουν ως αντικείμενο. Το ρ. μπορεί να συνταχθεί και με αιτιατική: 'μετέχω τινός τι *παίρνω ένα κομμάτι από κάτι* μετέχω τῶν ἀγαθῶν *παίρνω ένα μερίδιο από τα αγαθά*'. Στην σύνταξη αυτήν η αιτιατική είναι το κλασσικό αντικείμενο και η γενική παραμένει διαιρετική. Αυτό ακριβώς συμβαίνει εδώ: 'τὸ μέρος' είναι αντικείμενο και 'τῶν δεινῶν' είναι η γενική διαιρετική. **ὥσπερ καὶ τῶν ἀγαθῶν μετέχουσι:** δευτερεύουσα αναφορική πρόταση. **οἷ...εἶσι:** όταν μία περίοδος λόγου ξεκινά με αναφορική πρόταση, και μέχρι το τέλος της περιόδου δεν υπάρχει κύρια πρόταση, τότε η αναφορική θεωρείται κύρια, και το αναφορικό μεταφράζεται ως δεικτικό. Εδώ όμως μέχρι το τέλος της περιόδου υπάρχει κύρια πρόταση, οπότε η πρόταση του 'οἷ' παραμένει αναφορική.
- 5 φύσει:** δοτική επιρρ. του τρόπου. **γνώμη δὲ χρῶνται:** η παρουσία του 'δὲ' ενώνει αυτήν την πρόταση με την προηγούμενη, οπότε η δεύτερη είναι ό,τι και η πρώτη, δηλ. αναφορική: 'χρῶμαι γνώμη *έχω μία άποψη*'. **ὥς...ἔστιν:** ειδική πρόταση αντικείμενο στο προηγούμενο ρ. **πᾶσα γῆ πατρίς:** η αντωνυμία είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός: 'γῆ' υποκείμενο & 'πατρίς' κατηγορούμενο. **ἐν ᾗ ἂν...ἔχωσιν:** αναφορική πρόταση με υποτακτική, και περιέχει υπόθεση με απόδοση το αμέσως προηγούμενο ρ. 'ἔστιν', και δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρόν – μέλλον.
- 6 ὅτι <ῥαδίως> ἂν...ἔλθοιεν:** ειδική πρόταση με δυνητική ευκτική, αντικείμενο στο ρ. 'δῆλοί εἰσι'. **παρέντες:** συνημμένη μτχ. στο υποκείμενο του ρ. 'ἔλθοιεν', επιρρηματική, τροπική. Το ρ. 'παρίημί τι *παρὰ τῶ, εγκαταλείπω κάτι*'. **τὸ...ἀγαθόν:** έναρθρο επίθετο ως ουσιαστικό, αντικείμενο στην μτχ. 'παρέντες'. **τῆς πόλεως:** συντάσσεται με το 'ἀγαθόν' ως γεν. κτητική. **κοινόν:** επιθετικός προσδιορισμός.
- 7 ἐπὶ τὸ...κέρδος:** εμπρόθετος της κατεύθυνσης. Η ενδιαμέση γενική είναι κτητική και το ενδιαμέσο έναρθρο επίθετο είναι επιθετικός προσδιορισμός. **διὰ τὸ μὴ...ἡγεῖσθαι:** εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας, με πρόθεση και με έναρθρο απαρέμφατο ως ουσιαστικό, το οποίο όμως είναι χωρισμένο από το άρθρο του. **τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν οὐσίαν:** δυο αιτιατικές συνδεδεμένες αντιθετικά με τον 'ἀλλά', και οι δυο είναι υποκείμενα στο απαρέμφατο 'ἡγεῖσθαι'.
- 8 πατρίδα ἑαυτοῖς:** το όνομα σε αιτιατική είναι κατηγορούμενο και η δοτική της αντωνυμίας είναι προσωπική. **ποιησάμενον:** η μτχ. είναι συνημμένη, κατηγορούμενο του αντικειμένου 'Φίλωνα', οπότε είναι κατηγορηματική. Ο εμπρόθετος 'περί πλείονος' συντάσσεται με την μτχ. 'περί πλείονος ποιούμαι τί *θεωρῶ κάτι πολύ σημαντικό, με ενδιαφέρει πολύ κάτι*'.

- 9 τὴν...ἀσφάλειαν ἢ τὸν...κίνδυνον:** δυο αιτιατικές που συνδέονται μεταξύ τους με τον συγκριτικό 'ἢ', και οι δυο είναι αντικείμενα στην έκφραση 'περὶ πλείονος ποιησάμενον'. Η ενδιάμεση γενική 'τῆς πόλεως' συντάσσεται με το 'κίνδυνον' ως γενική υποκειμενική. **καὶ ἡγησάμενον:** ο 'καί' ενώνει τις όμοιες μτχχ. 'ποιησάμενον' & 'ἡγησάμενον', οπότε συντακτικά είναι όμοιες.
- 10 κρεῖττον εἶναι:** απρόσωπη έκφραση, αντικείμενο στην μτχ. 'ἡγησάμενον'. **αὐτὸν:** υποκείμενο στα απαρέμφοτα 'διάγειν, σῶζειν'. **τὸν βίον:** αντικείμενο στο απαρέμφοτο. **διάγειν ἢ...σῶζειν:** δυο απαρέμφοτα συνδεόμενα μεταξύ τους με τον συγκριτικό 'ἢ', και τα δυο είναι υποκείμενα στην απρόσωπη έκφραση 'κρεῖττον εἶναι'. **τὴν πόλιν:** αντικείμενο στο 'σῶζειν'. **ὁμοίως:** το τροπικό επίρρημα συντάσσεται με την μτχ. 'κινδυνεύοντα'. **τοῖς...πολίταις:** συντάσσεται με το επίρρημα 'ὁμοίως' ως δοτική επιρρ. της συνοδείας. Η ενδιάμεση αντωνυμία είναι επιθετικός προσδιορισμός.
- 11 κινδυνεύοντα:** συνημμένη μτχ. από το ενν. υποκείμενο του 'σῶζειν', που είναι το 'αὐτόν'. επιρρημ. μτχ. τροπική.

### ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Εγώ λοιπόν δεν υποστηρίζω ότι είναι δίκαιο κάποιοι άλλοι άνθρωποι να συσκέπτονται για εσάς, παρά εκείνοι που βρίσκονται κοντά στο να είναι πολίτες, αλλά και που το θέλουν αυτό. Διότι σ' αυτούς τους ανθρώπους είναι μεγάλο το ενδιαφέρον αυτή εδώ η πόλη να πηγαίνει καλά ή άσχημα, εξ αιτίας του ότι θεωρούν υποχρεωτικό για τον εαυτό τους να μετέχουν σ' ένα κομμάτι από τις δυστυχίες, όπως ακριβώς μετέχουν και στα ευχάριστα γεγονότα. Αυτοί λοιπόν που από την γέννησή τους είναι πολίτες, όμως έχουν την άποψη ότι κάθε τόπος είναι πατρίδα τους, στο οποίο τυχόν έχουν τα κέρδη τους, αυτοί είναι φανεροί ότι εύκολα είναι δυνατόν παραλείποντας το κοινό συμφέρον της πόλης να κατευθυνθούν προς το προσωπικό δικό τους κέρδος, επειδή δεν θεωρούν την πόλη, αλλά την περιουσία ως πατρίδα τους. Εγώ λοιπόν θα φανερώσω αυτόν εδώ τον Φίλωνα ότι πιο πολύ ενδιαφέρθηκε για την προσωπική του εξασφάλιση, παρά για το κοινό κίνδυνο της πόλης, και ότι θεώρησε πως είναι καλύτερο αυτός να περνά την ζωή του χωρίς δυσκολίες, παρά να σώζει την πόλη μπαίνοντας σε κινδύνους όμοια με τους άλλους πολίτες.